

14. Adatkezelés, adótitok, adóhatósági adatszolgáltatás, adóhatósági igazolás

Az adóhatóság iránti bizalom egyik fontos feltétele, hogy az adózókról tárolt adatokat illetéktelen személyek ne ismerjék meg. Az adóhatóság feladatainak, hatósági jogkörének fokozatos bővülésével növekedett a nyilvántartott adatok köre és mennyisége, valamint átrendeződött az adatigénnyel érintett adatok köre is. Ezzel egyidejűleg a más államigazgatási szerveknek, különböző hatóságoknak feladatokat delegáló jogszabályok gyakran adnak felhatalmazást arra, hogy feladataik ellátásához az adóhatóságtól adótitkot érintő információt, adatot kérjenek. Nem utolsósorban az adózók saját adataikra vonatkozó tájékoztatásának jelentősége is megnőtt az elmúlt évek során.

14.1. Adatkezelés

Az adóhatóságnak a törvényben meghatározott adóztatási és ellenőrzési feladatai eredményes teljesítéséhez, az adózók és az adó megfizetésére kötelezettek azonosításához, továbbá az adóalap megállapításához és ennek ellenőrzéséhez adatokra, a megszerzett adatok kezelésére van szüksége. Az adatkezelés során az adóhatóság a tudomására jutott adatokat nyilvántartja, felhasználja és megőrzi, egészen az adóvégrehajtáshoz való jog elévüléséig. Ez alól kivételt jelentenek a nyugdíjellátás megállapításához szükséges adatok, amelyeket az adat nyilvántartásba vételétől számított ötven évig kell nyilvántartani és megőrizni.

Az adatkezelés alatt az adatok gyűjtését, felvételét, rögzítését, rendszerezését, tárolását, nyilvántartását, megváltoztatását, felhasználását, továbbítását, nyilvánosságra hozatalát, összehangolását vagy összekapcsolását, zárolását, törlését, megsemmisítését, az adatok további felhasználásának megakadályozását, fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítését, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (például ujj- vagy tenyérnyomat, DNS-minta, íriszkép) rögzítését értjük.

A fentiek alapján az adóhatóság jogosult

- az adózó és az eljárás egyéb résztvevője természetes személyazonosító adatainak és az ügyfajtát szabályozó törvényben meghatározott személyes adatoknak, továbbá a tényállás tisztázásához elengedhetetlenül szükséges más személyes adatoknak a megismerésére és kezelésére;⁹⁴
- jogszabályban meghatározott módon és körben megismerni azokat a védett adatokat, amelyek az eljárással összefüggnek, illetve amelyek kezelése az eljárás eredményes lefolytatásához szükséges;
- más hatóság, közfeladatot ellátó adatkezelő szerv nyilvántartásában vagy adózói nyilvántartásban szereplő adat felhasználására, de kizárólag az adózó és az adó megfizetésére kötelezett személy azonosítása, az adókötelezettség, a költségvetési támogatáshoz való jogosultság megállapítása, az adózók ellenőrzésre történő kiválasztása, ellenőrzése, végrehajtási eljárás lefolytatása, az adózó kérelmére indult adóigazgatási eljárásban a tényállás tisztázása érdekében;
- a telefonos ügyfél-tájékoztató és ügyintéző rendszerben folytatott beszélgetést elektronikusan adathordozóra rögzíteni, és annak anyagát az adó megállapításához vagy – ha az hosszabb időtartamot jelent – az adó végrehajtásához való jog elévüléséig, illetve a folyamatban levő bírósági eljárás befejezéséig megőrizni;
- a kérelemre induló eljárásokban vélelmezni, hogy a kérelmező ügyfél a tényállás tisztázásához szükséges személyes adatok – köztük a különleges adatok – kezeléséhez hozzájárulást adott.

Az adóhatóság ezen túlmenően egyéb célra adatot nem gyűjthet vagy használhat fel, valamint gondoskodnia kell arról, hogy a törvény által védett adat ne kerüljön nyilvánosságra, ne juthasson illetéktelen személy tudomására, és a személyes adatok védelme biztosított legyen.

94

Az adóhatóság nyilvántartja például a természetes személy személyes adatait az adózó azonosításával, adókötelezettségének keletkezésével és teljesítésének ellenőrzésével összefüggésben, vagy az adózó nevében eljáró állandó meghatalmazott, megbízott természetes személy adóazonosító jelét a meghatalmazás időtartama alatt a meghatalmazás alapján eljáró személyek beazonosíthatósága, eljárási jogosultságának ellenőrizhetősége érdekében.

Az adóhatóság által történő adatkezelés az alábbi elvek mentén történik:

- törvényesség (az adóhatóság személyes adatot kizárólag az érintett hozzájárulásával vagy törvényi felhatalmazás alapján, a jogszabályban rögzített előírásoknak megfelelően kezelhet);
- célhoz kötöttség (az adóhatóság kizárólag feladatai ellátása céljából kezelhet személyes adatot, és amennyiben az adatkezelés célja teljesült vagy megszűnt, a jogszabályban szereplő tárolási határidőt követően az adatot elektronikusan törölni, a papíralapú adathordozót pedig selejtezni kell);
- adatminőség (ha az adóhatóság tudomást szerez arról, hogy az általa kezelt személyes adat hibás, hiányos vagy időszerűtlen, köteles azt helyesbíteni, és erről mindazokat értesíteni, akiknek az adatot korábban továbbította);
- adatbiztonság (az adat kezelése során biztosítani kell, hogy a személyes adat illetéktelen harmadik személy birtokába ne jusson, ilyen által ne legyen módosítható, valamint hogy az elérhető legyen a feljogosított személyek, szervezetek számára);
- adatminimalizálás (az adóhatóság kizárólag annyi és olyan személyes adatot kezelhet, amely az érintett egyértelmű azonosításához és ügyének elintézéséhez minimálisan szükséges, arra alkalmas).

14.2. Adótitok

A titok fogalma nem határozható meg egyértelműen, hiszen számos titokfajta (egyéb titok) létezik: ügyvédi titok⁹⁵, orvosi titok⁹⁶, levéltitok, üzleti titok⁹⁷,

⁹⁵ Az ügyvédi titok körébe tartozik az ügyvédi tevékenységről szóló törvény alapján minden olyan információ, adat és tény, amelyről az ügyvédi tevékenység gyakorlója az ügyvédi tevékenység gyakorlása során tudomást szerez.

⁹⁶ Orvosi titok – jogszabályban meghatározottan – a gyógykezelés során az adatkezelő tudomására jutott egészségügyi és személyazonosító adat, továbbá a szükséges vagy folyamatban lévő, illetve befejezett gyógykezelésre vonatkozó, valamint a gyógykezeléssel kapcsolatban megismert egyéb adat.

⁹⁷ A Polgári törvénykönyv alapján a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó minden nem közismert vagy az érintett gazdasági tevékenységet végző személyek számára nem könnyen hozzáférhető olyan tény, tájékoztatás, egyéb adat és az azokból készült összeállítás, amelynek illetéktelenek által történő megszerzése, hasznosítása, másokkal való közlése vagy nyilvánosságra hozatala a jogosult jogos pénzügyi, gazdasági vagy piaci érdekét sértené vagy veszélyeztetné.

banktitok⁹⁸, magántitok⁹⁹, fizetési titok¹⁰⁰ stb. (Az egyes konkrét titokfajták fogalmát külön ágazati jogszabályok határozzák meg.) Általánosságban elmondható, hogy a titok olyan adat, tény, információ, amely csak korlátozott körben ismert, ezen túlmenően pedig birtokosának érdeke fűződik ahhoz, hogy a titok a nyilvánosság (vagy többek elől) elzárva maradjon. Az egyéb titok viszont csak akkor minősül adótitoknak, ha az adózást is érinti. Az adózással össze nem függő – valamely jogszabály által titkosan kezelendőnek vagy védettnek minősített – adat, tény az adóhatósági eljárás során egyéb titokként kezelendő az arra vonatkozó jogszabály szerint.

Az adótitok részletes és szigorú szabályozásának elsődleges indoka az adatvédelem, vagyis a magántitok és az üzleti titok védelme. Alapvető érdek fűződik ugyanis ahhoz, hogy az adózói érdekeket érintő, viszonylag nagyszámú adat ne juthasson illetéktelenek tudomására.

Mivel az adózásnak (illetve elmulasztásának) különféle – pozitív vagy negatív – joghatásai vannak, szükségszerű az adótitok fogalmának, a titoktartásra kötelezettek körének, az adótitoksértés eseteinek, továbbá az adótitok jogszerű felhasználásának, kivételes közzététele feltételeinek jogszabályban történő meghatározása.

Az adótitok intézményét 1989-ben az állami pénzügyekről szóló 1979. évi II. törvény 64/B §-a vezette be. Az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény 46–48. §-ai pedig elsőként rendelkeztek részletesen – a nemzetközi gyakorlathoz képest is szigorúan – a magántitok és az üzleti titok védelme érdekében az adótitokról.

⁹⁸ Banktitok minden olyan, az egyes ügyfelekről a pénzügyi intézmény rendelkezésére álló tény, információ, megoldás vagy adat, amely az ügyfél személyére, adataira, vagyoni helyzetére, üzleti tevékenységére, gazdálkodására, tulajdonosi, üzleti kapcsolataira, valamint a pénzügyi intézmény által vezetett számlájának egyenlegére, forgalmára, továbbá a pénzügyi intézménnyel kötött szerződéseire vonatkozik.

⁹⁹ Magántitok minden olyan, csak kevesek előtt ismert tény, adat, körülmény, amelynek megőrzéséhez az érintettnek méltányolható érdeke fűződik.

¹⁰⁰ Fizetési titok a jogszabály alapján minden olyan, az egyes ügyfelekről a pénzforgalmi intézmény, elektronikuspénz-kibocsátó intézmény rendelkezésére álló tény, információ, megoldás vagy adat, amely többek között az ügyfél személyére, adataira, vagyoni helyzetére, üzleti tevékenységére, gazdálkodására, üzleti kapcsolataira stb. vonatkozik.

14.2.1. Az adótitok fogalma

Adótitoknak minősül az adózást érintő minden tény, adat, körülmény, határozat, végzés, igazolás vagy más irat. Adótitoknak minősül különösen az államháztartás alrendszere terhére nyújtott adókedvezmény, jóváírás, az adózó által törvényben meghatározott célra nyújtott támogatás, vagy az adózó által törvényben meghatározott kedvezményezett célra történő felajánlás esetén a támogatást nyújtó, a felajánló adózó megnevezése, az általa igénybe vett adómentesség, adókedvezmény, jóváírás, valamint az általa juttatott támogatás, felajánlott adó vagy adóelőleg mértéke, továbbá a támogatott megnevezése, a támogatott által kapott támogatás és a támogatott javára felajánlott adó vagy adóelőleg mértéke.

A jogszabály alapján ugyanakkor nem minősül adótitoknak

- a nyilvános cégadat, a céginformációs és az elektronikus cégeljárásban közreműködő szolgálattól kérhető adat, valamint az az adat, amely annak alanyával (az adóalannal vagy adózóval) nem hozható kapcsolatba;
- a bíróság által nyilvántartandó jogi személy jogszabályban meghatározott adata, a bírósági nyilvántartás nyilvános adata, a bíróság által nyilvántartandó jogi személy bírósági nyilvántartásának üzemeltetőjétől kérhető adat, valamint az az adat, amely annak alanyával (az adóalannal vagy adózóval) nem hozható kapcsolatba;
- a támogatást nyújtó, felajánlást tevő adózó által az adóévben igénybe vett adókedvezmény, jóváírás, a támogatott által az adóévben az adózóktól kapott támogatás, valamint a támogatott javára az adóévben az adózók részéről felajánlott adó vagy adóelőleg összesített mértéke;
- a nemzeti vagyont kezelő, azzal gazdálkodó adózó esetében az államháztartás alrendszere terhére nyújtott adókedvezmény, jóváírás, az adózó által törvényben meghatározott célra nyújtott támogatás, illetve az adózó által törvényben meghatározott kedvezményezett célra történő felajánlás (adó vagy adóelőleg) adóévben összesített mértéke.

14.2.2. Az adótitok megőrzése

Az adóhatóságot a hivatali eljárása során tudomására jutott minden irat, adat, tény, körülmény tekintetében titoktartási kötelezettség terheli. Ennek alapján akinek az adatszolgáltatás, -nyilvántartás, -feldolgozás, az ellenőrzés, az adómegállapítás, az adó- és adóelőleg-levonás, adóbeszedés,

adóégrehajtás, jogszabályon alapuló egyéb feladatellátás, illetve statisztikai célú felhasználás során feladataival összefüggésben adótitok vagy más titok jut a tudomására, köteles azt megőrizni. Az adóhatóság köteles a titoktartásra kötelezettek körét figyelmeztetni a titoktartási kötelezettségükre.

A titoktartási kötelezettség nem szűnik meg az idő múlásával, és akkor sem, ha ugyanazt az adatot más, nyilvános nyilvántartásból (például ingatlan-nyilvántartásból) vagy egyéb forrásból (például az adózó által adott információ, nyilatkozat alapján megjelent sajtótermék) bárki megismerheti. A hatályos jogszabályi rendelkezés értelmében ez alól kivételt csak a cáfolat közzététele jelent. Ha tehát az adózó az adózásával összefüggésben olyan valótlán tényt vagy adatot, illetve valós tényt vagy adatot, de megtévesztő módon tesz közzé, amely alkalmas arra, hogy a közigazgatás munkájába vetett bizalmat megingassa, az adóhatóság jogosult ennek nyilvánosság előtt történő cáfolatára. Az adózó által az adózásával összefüggésben tett nyilvános nyilatkozat a nyilatkozattal érintett tárgyban az adóhatóság általi cáfolat szempontjából az adótitok alóli felmentésnek minősül.

14.2.3. Az adótitok felhasználása

Jellegéből fakadóan az adótitok csak alapos indokkal használható fel. Ide tartozik, ha

- adó vagy költségvetési támogatás ellenőrzését, az adóhatóság hatáskörébe tartozó eljárás megindítását, lefolytatását, az Európai Unió intézményeinek megkeresésre történő tájékoztatását vagy a hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó szervek statisztikai célú tájékoztatását szolgálja;¹⁰¹
- törvény előírja vagy megengedi;
- az érintett hozzájárul;
- a vállalkozási tevékenységet folytató adózó nevére, elnevezésére, székhelyére, telephelyére, adószámára vonatkozó adatok megismerésére más adózónak – az őt terhelő adókötelezettség jogszerű teljesítéséhez – vagy

¹⁰¹ Az adózással összefüggő tényt, adatot, iratot a hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó szervek statisztikai célra akkor használhatják fel, ha a titoktartási kötelezettség megtartását a feldolgozás során biztosítják, és azt a későbbi egyedi azonosításra alkalmatlanná teszik.

állami szervnek, köztisztületnek törvényben meghatározott feladata ellátásához van szüksége;

- az adóvégrehajtás során végrehajtási joggal vagy jelzálogjoggal terhelt ingatlan tulajdonosának az ingatlanra az adóhatóság által bejegyeztetett jogok alapját képező tartozás fennálló összegéről, valamint a tehermentesítés módjáról szóló, továbbá ha az adótartozást egyoldalú nyilatkozattal átvállalni jogosult személy tájékoztatását szolgálja;
- az állami adóhatóság az adópolitikáért felelős miniszter utasítása alapján teljesíti a jogszabályban meghatározott adókedvezményre, adóalapkedvezményre vagy adómentességre való jogosultsággal összefüggő kormányzati tájékoztatást.

14.2.4. Az adótitokról történő tájékoztatás

Az adóhatóságon kívül más szervek, illetve személyek csak törvény felhatalmazása vagy az adózó írásbeli hozzájárulása alapján, kizárólag írásban tájékoztathatók az adótitokról. Szóbeli, illetve telefonon történő megkeresésük alapján főszabályként semmilyen adat nem adható ki.¹⁰² Az egyedi azonosításra alkalmatlan egyedi és összesített adatok nem minősülnek adótitoknak, az ezek kiadására vonatkozó megkeresések teljesítésének jogszabályi akadályja nincs. Továbbá az adózó közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt (például az állami adó- és vámhatóság előtt tett nyilatkozatban adott, vagy cégszerűen aláírt stb.) hozzájárulása alapján bármely más, a hozzájárulásban kifejezetten megjelölt személynek vagy szervezetnek tájékoztatás adható a hozzájárulást adó adózót érintő adótitokról.¹⁰³

Az adótitok megőrzésének kötelezettsége nem áll fenn abban az esetben, ha a pénzügyi információs egységként működő hatóság törvényben meghatározott feladatkörében eljárva vagy a külföldi pénzügyi információs egység írásbeli megkeresésének teljesítése céljából az adótitoknak minősülő

¹⁰² Az adózónak az őt terhelő adókötelezettség jogszerű teljesítéséhez (például: áfalevonás érvényesítése) szóbeli adatkérés esetén is kiadható a vállalkozási tevékenységet folytató másik adózó nevére, elnevezésére, székhelyére vonatkozó adat, de ebben az esetben a szóbeli kérelemről jegyzőkönyvet kell készíteni.

¹⁰³ Ebben az esetben a tájékoztatás nem terjedhet túl a hozzájárulásban megjelölt adatok (például az adózóra vonatkozó minden adat, vagy az adózó meghatározott adóügyére vonatkozó minden adat, vagy egyes meghatározott adatok) és alkalmak körén.

adatot az adóhatóság nyilvántartásából közvetlenül lekérdezi, vagy írásbeli megkeresés útján kér adótitoknak minősülő adatot az adóhatóságtól.

Az adóhatóság megkeresésre vagy adatkérésre tájékoztatást ad az adótitokról a jogszabályban meghatározott személyek, szervek részére. Így többek között:

- tájékoztatást ad az adótitokról más adózónak az őt terhelő adókötelezettség jogszerű teljesítéséhez (például: áfalevonás érvényesítése stb.), illetve állami szervnek, köztestületnek törvényben meghatározott feladata ellátásához kiadja a vállalkozási tevékenységet folytató másik adózó nevére, elnevezésére, székhelyére, telephelyére, adószámára vonatkozó adatot;
- az adóvégrehajtás során végrehajtási joggal vagy jelzálogjoggal terhelt ingatlan tulajdonosát tájékoztatja az ingatlanra az adóhatóság által bejegyeztetett jogok alapját képező tartozás fennálló összegéről, valamint a tehermentesítés módjáról; ugyanez vonatkozik az adótartozást egyoldalú nyilatkozattal átvállalni jogosult személyre;
- statisztikai célú felhasználásra kiadja az adótitoknak minősülő adatot a hivatalos statisztikai szolgálathoz (azaz az állami statisztika rendszerébe) tartozó szerveknek, ha a titoktartási kötelezettség megtartását a feldolgozás során biztosítják, és azt a későbbi egyedi azonosításra alkalmatlanná teszik – az adatot átvevő szervnek jeleznie kell, hogy az adatot statisztikai célra kívánja felhasználni;
- a nemzetbiztonsági szolgálat főigazgatója által engedélyezett megkeresés alapján tájékoztatja a törvényben meghatározott feladatkörében eljáró nemzetbiztonsági szolgálatot;
- tájékoztatnia kell az adótitokról a törvényben meghatározott belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szervet (Nemzeti Védelmi Szolgálat), valamint a terrorizmust elhárító szervet (Terrorelhárítási Központ) a törvényben meghatározott feladatai ellátása érdekében, az abban kapott felhatalmazás körében;
- megkeresésre tájékoztatnia kell az Állami Számvevőszéket, a kormány által kijelölt belső ellenőrzési szervet, továbbá az Európai Csalásellenes Hivatalt (OLAF), az állami támogatások európai uniós versenyszempontú vizsgálatáért felelős szervezetet, valamint az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóságot az adótitokról, ha a tájékoztatás az ellenőrzéshez szükséges – adótitok átadására csak abban az esetben kerülhet sor, ha a tájékoztatás konkrét ellenőrzés lefolytatásához szükséges;

- megkeresésre tájékoztatnia kell az adótitokról az alapvető jogok biztosát és helyetteseit;
- megkeresésre tájékoztatnia kell az adópolitikáért felelős minisztert, ha a tájékoztatás a miniszter törvényben meghatározott feladatának ellátásához szükséges;
- megkeresés alapján az adótitokról tájékoztatnia kell a bíróságot, továbbá a rá vonatkozó szabályok szerint a bírósági végrehajtót is – a bírósági megkeresésnek mind büntető-, mind polgári peres vagy nem peres ügyekben eleget kell tenni;
- az önkormányzati adóhatóság saját adóztatási tevékenységéhez megkérheti az állami adó- és vámhatóságtól a vállalkozási tevékenységet folytató adózók bejelentkezése, illetőleg változás bejelentése alapján nyilvántartott adatokat;
- az adóhatóság tájékoztatja az online pénztárgép forgalmazóját, valamint a mobilszolgáltatót, ha a tájékoztatás az online pénztárgép és az állami adó- és vámhatóság szervere közötti kommunikáció fenntartásával, a pénztárgép által történő adatszolgáltatás küldésének biztosításával összefüggő, jogszabályban előírt kötelezettség teljesítéséhez szükséges;
- az adótitokról tájékoztatás adható a Nyugdíjbiztosítási Alap, az Egészségbiztosítási Alap és az elkülönített állami pénzalap kezelőjének is, az általa kezelt alap javára teljesítendő kötelező befizetéssel összefüggésben;
- megkeresés alapján tájékoztatást kaphat az állami foglalkoztatási szerv arról, hogy a természetes személynek az álláskeresői ellátás mellett van-e keresőtevékenységből származó jövedelme, és az meghaladja-e a törvényben meghatározott mértéket;
- az adóhatóság megkeresésre tájékoztatja a Közbeszerzési Hatóságot, ha a tájékoztatás a törvényben meghatározott feladata ellátásához szükséges;
- megkeresésre tájékoztatni kell a Gazdasági Versenyhivatalt, amennyiben a tájékoztatás a törvényben meghatározott feladata ellátásához szükséges;
- az online pénztárgép forgalmazóját, valamint a mobilszolgáltatót abban az esetben tájékoztatja a hatóság, ha a tájékoztatás az online pénztárgép és az állami adó- és vámhatóság szervere közötti kommunikáció fenntartásával, a pénztárgép által történő adatszolgáltatás küldésének biztosításával összefüggő, jogszabályban előírt kötelezettség teljesítéséhez szükséges;

- a hagyatéki ügyben eljáró közjegyző a hagyatéki ügyben való eljárásának igazolása esetén, az örökös kérelmére és tájékoztatása érdekében, tájékoztatást kérhet az elhunyt adózó állami adó- és vámhatóságnál nyilvántartott adótartozásának vagy túlfizetésének mértékéről – a közjegyző részére a tájékoztatást a tájékoztatás kiadmányozásának napján fennálló állapotnak megfelelő adattartalommal kell megadni;
- az adóhatóság jogosult más adóhatóságot tájékoztatni a hatáskörébe tartozó, adóval kapcsolatos, a titoktartási kötelezettség alá tartozó adatról, tényről, körülményről vagy iratról, ha az valamely adó vagy adóhiány feltárását, behajthatóságának megállapítását, illetve adóigazgatási eljárás lefolytatását lehetővé teszi vagy valószínűsíti.

14.3. Adóhatósági adatszolgáltatás

Az adóhatósági adatszolgáltatás az adóhatóság szervezetén kívülre irányuló, természetes vagy jogi személy, illetve egyéb szervezet részére, külön jogszabályi rendelkezés vagy jogszabályban kapott felhatalmazás alapján történő adatátadás, amelynek teljesítése során az adóhatóság az adat kiadása előtt minden esetben vizsgálja az adatszolgáltatásra vonatkozó korlátozó feltételek fennállását.

Az adóhatóság adatszolgáltatása történhet rendszeresen vagy eseti jelleggel, illetve – másfajta csoportosítás szerint – hivatalból, megkeresés vagy törvényi rendelkezés alapján.

Rendszeres, jogszabályi kötelezettségen, felhatalmazáson vagy közérdekű adatátadáson alapuló adatszolgáltatást végez az adóhatóság például a következő esetekben:

- az Egészségbiztosítási Alap részére megtérítendő járulékkülönbözet összegének meghatározása érdekében elektronikus úton negyedévente, a negyedévet követő hó utolsó napjáig hivatalból átadja a szociális szövetkezet által benyújtott havi adó- és járulékbevallásban szereplő adatok közül az egészségügyi szolgáltatási járulékkülönbözet összegére vonatkozó negyedéves adatokat a Nemzeti Foglalkoztatási Alapnak, amely a különbözetet az Egészségbiztosítási Alapnak megtéríti;
- az állami támogatások európai uniós versenyszempontú vizsgálatáért felelős szervezet részére – uniós jogszabályokban foglaltak szerinti közzététel céljából – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásról, feltéve, hogy

az adózó által érvényesített kedvezmény összege jogcímenként az 500 ezer eurónak megfelelő forintösszeget meghaladja.

Eseti adatszolgáltatást végez az adóhatóság – konkrét, speciális, szakmai jellegű jogszabályi előírás vagy közérdekű adat kiadása iránti kérelem, de kizárólag megkeresés alapján – például az alábbi esetekben:

- a központi nyugdíjbiztosítási szerv, a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv, a rehabilitációs hatóság és az egészségbiztosítási szerv, a Magyar Államkincstár, az állami foglalkoztatási szerv, a munkaügyi hatóság, valamint a menekültügyi és idegenrendészeti hatóság részére az adóval összefüggő adatról, tényről, körülményről, ha az valamely ellátás vagy támogatás megállapítása, valamint a folyósítás és a jogviszonyok jogszerűségének ellenőrzése érdekében, az idegenrendészeti feladatai ellátásához szükséges;
- az állami foglalkoztatási szerv részére, ha statisztikai célú adatfeldolgozás érdekében szükséges.

Megkeresésre, illetve kérelemre szolgálat adatot továbbá az adóhatóság:

- a kincstár részére – a köztartozás összegének a költségvetési támogatásból való levonása céljából – a költségvetési támogatások kedvezményezettjének nevére, lakhelyére, illetve székhelyére, valamint az adatszolgáltatást megelőző hónap utolsó napjáig esedékessé vált és meg nem fizetett köztartozások jogcíme, összegére vonatkozóan;
- az adó megfizetésére kötelezhető személy vagy szervezet részére az adózó végrehajtható adótartozásának összegéről;
- az ingatlan forgalmi értékének megállapításához szükséges adatokat tartalmazó nyilvántartásból – igazgatási szolgáltatási díj ellenében –, az ingatlantulajdonos személyazonosságának megállapítására alkalmatlan módon;
- a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartását kezelő központi szerv részére az adóazonosító jelről, annak az állandó személyazonosító igazolvány tárolóelemén történő elhelyezése céljából.

Hivatalból adja át az adóhatóság a havi adó- és járulékbevallásra kötelezettek és a mezőgazdasági őstermelő által benyújtott, a havi adó- és járulékbevallásban szereplő adatok közül

- a központi nyugdíjbiztosítási szerv részére a nyugdíjjogosultsághoz, nyugdíj-megállapításhoz, valamint a nyugdíjfolyósító szerv által folyósított ellátások jogszerűségének vizsgálatához szükséges adatokat;
- az egészségbiztosítási szerv és a rehabilitációs hatóság részére az egészségbiztosítási ellátások, valamint a rehabilitációs hatóság által folyósított ellátások utólagos ellenőrzéséhez szükséges adatokat;
- a munkaügyi hatóság részére az álláskeresői támogatások és a foglalkoztatást elősegítő támogatások megállapításához, ellenőrzéséhez és hatásvizsgálatához szükséges adatokat;
- az állami foglalkoztatási szerv részére a munkaügyi ellenőrzés elősegítéséhez és a munkajogviszonyok jogszerűségének ellenőrzéséhez szükséges adatokat.

Hivatalból szolgáltató továbbá adatot az adóhatóság a következők szerint többek között:

- a nyugdíjfolyósító szervnek a bevallásra előírt határidőt követő hónap utolsó napjáig, átadva a havi adó- és járulékbevallásban szereplő, nyugdíjas státusszal rendelkező vagy korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, táncművészeti életjáradékban, átmeneti bányászjáradékban részesülő természetes személyre vonatkozó, tárgyévi nyugdíj-járadék-alapot képező összesített jövedelmi adatokat;
- a nyugdíjbiztosítási szervnek az adóévet követő év augusztus 31. napjáig, átadva az Szja tv. hatálya alá tartozó kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozó által a személyi jövedelemadó-bevallásban bevallott, valamint az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvény hatálya alá tartozó kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozó által az evabevallásban bevallott nyugdíjjáradék alapját és összegét;
- megkeresésre a költségvetési támogatások kedvezményezettjének nevére vagy megnevezésére, lakóhelyére vagy székhelyére, valamint az adatszolgáltatást megelőző hónap utolsó napjáig esedékessé vált és meg nem fizetett köztartozásuk jogcíme, összegére vonatkozóan;
- negyedévenként, a tárgynegyedévet követő hó 15. napjáig – a támogatás ellenőrzésének és nyilvántartásának céljából – az agrárpolitikáért felelős miniszternek, a mezőgazdasági igazgatási szervnek, valamint a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szervnek a kiutalt, a visszatartási jog alapján visszatartott, illetve az szja-törvényben meghatározott igénybe vett támogatás összegéről – adózónként, az adózók azonosítására alkalmas módon;

- a csekély összegű (*de minimis*) támogatások összegéről adózónként az adóbevallás határidejét követő kilencven napon belül a kincstárnak.

Törvény írja elő az adóhatóság adatszolgáltatási kötelezettségét például az alábbiakban:

- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény alapján a települési önkormányzat képviselő-testülete, illetve a gyámhatóság megkeresésére az állami adó- és vámhatóság 15 napon belül köteles közölni a pénzbeli ellátást igénylő szülő vagy más törvényes képviselő, valamint – írásbeli felhatalmazás alapján – az egy főre jutó havi jövedelem kiszámításánál figyelembe veendő, a jogszabályban meghatározott közeli hozzátartozó személyi jövedelemadójának alapját;
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény alapján a szociális hatáskört gyakorló szervek megkeresésére az állami adó- és vámhatóság 15 napon belül köteles közölni a szociális ellátást igénylő, valamint – írásbeli felhatalmazás alapján – az egy főre jutó havi jövedelem kiszámításánál figyelembe veendő személyi jövedelemadójának alapját;
- a sportról szóló törvény értelmében a sportszövetség írásbeli kérelmére, annak kézhezvételétől számított 15 napon belül tájékoztatást kell nyújtani a sportszövetség versenyrendszerében (bajnokságában) részt vevő sportszervezetek köztartozásairól;
- a sportról szóló törvény alapján a sportpolitikáért felelős minisztérium írásbeli megkeresésére, annak kézhezvételétől számított harminc napon belül tájékoztatást kell nyújtani a sportszervezetek, illetve a sportszövetségek köztartozásairól;
- országgyűlési képviselő konkrét adózó ügyében az adótitokról akkor tájékoztatható, ha az adózó írásbeli hozzájárulását rendelkezésre bocsátja; az országgyűlési képviselők egyéb megkereséseinek teljesítése során az Országgyűlésről szóló törvényben foglaltak az irányadók.

14.4. Adóhatósági igazolás

Az adóigazgatási eljárásban az adóhatóság – azon túl, hogy megállapítja az adózó jogait, kötelezettségeit, ellenőrzi az adókötelezettségek teljesítését, a joggyakorlás törvényességét, illetve nyilvántartást vezet az adózást érintő tényekről, adatokról, körülményekről – adatot is igazol, valamint

az ezeket érintő döntését érvényesíti. Tehát az adóhatóság a jogszabályban meghatározott esetekben – az adózó kérelmére, hatnapos határidővel¹⁰⁴ – adat igazolására határozat formájában hatósági bizonyítványt állít ki.

A papíralapon (személyesen vagy postai úton), valamint az adóhatóság ügyfél-tájékoztató rendszerében kérelmezett igazolásokat az állami adó- és vámhatóság az ügyfél kérésének megfelelően személyesen adja át, illetve kézbesíti. Az elektronikus úton kérelmezett adóigazolásokat és jövedelemigazolásokat az adóhatóság az adózó választása szerint elektronikus vagy postai úton küldi meg, illetve a személyes megjelenés alkalmával adja át. Az elektronikus úton benyújtott illetőségigazolás iránti kérelemre az adóhatóság az illetőségigazolást papíralapon adja ki, az adózó választása szerint postai úton küldi meg, vagy személyes megjelenéssel adja át. Az adózók az igazolás kiadása iránti kérelemben, nyilatkozat megtétele útján kérhetik, hogy az adóhatóság az igazolás (határozat, végzés) másodpéldányát közvetlenül a felhasználó szervezet részére küldje meg.

14.5. Az adóhatósági igazolások típusai

Az adóhatósági igazolásoknak három típusa van:

- adóigazolás (általános és nemleges),
- jövedelemigazolás,
- illetőségigazolás.

Közös jellemzőjük, hogy az adózó kérelmére állítja ki őket az adóhatóság, a nyilvántartásában szereplő adatok alapján, a kiállítás napjának megfelelő adattartalommal. Ezért az igazoláskiadási eljárás során a kérelmező adózói minőségét érintő minden körülményt figyelembe kell venni. Fontos továbbá, hogy amennyiben az adózó adószámát törölték, akkor az adóhatóság az igazolást nem adhatja ki, a kérelmet megtagadja. Jogszabályban nevesített esetekben az adózó ismételten kérheti az adószám megállapítását,¹⁰⁵ ezt

¹⁰⁴ A határidőt az adóhatóság indokolt esetben egy ízben – az ügyfél értesítése mellett – legfeljebb harminc nappal meghosszabbíthatja.

¹⁰⁵ Eszerint ha az adózó a törlést követően adóköteles tevékenységet kíván folytatni, az adószám megállapítását közvetlenül az állami adó- és vámhatóságtól kérheti, amennyiben az adószám törlésének oka már nem áll fenn, vagy az adószám törlésének alapjául szolgáló mulasztását teljeskörűen pótolta, illetve a törlést kezdeményező szerv ehhez hozzájárul.

követően pedig lehetősége van új igazoláskiadási eljárás kezdeményezésére. Az adóhatóság az adó- és a jövedelemigazolást magyar, az illetőségigazolást magyar és angol nyelven állítja ki.

14.5.1. Adóigazolás

Az adózás rendjéről szóló törvény szerint a köztartozásmentes adózói adatbázisban szerepelnek azok az adózók, akik együttesen megfelelnek az alábbi feltételeknek:

- a közzétételt megelőző hónap utolsó napján nincs az állami adó- és vámhatóságnál nyilvántartott nettó adótartozásuk, valamint köztartozásuk;
- a közzétételt megelőző hónap utolsó napján nincs behajthatatlanság címen nyilvántartott és el nem évült tartozásuk;
- nyilatkozatuk alapján a közzétételt megelőző hónap utolsó napjáig esedékes bevallási és befizetési kötelezettségüknek maradéktalanul eleget tettek;
- nem állnak csődeljárás, végelszámolás, kénysztörölési, illetve felszámolási eljárás alatt;
- csoportos adóalanyság esetén a csoportos adóalanyoknak nincs áfa-tartozásuk;
- nem minősülnek adó megfizetésére kötelezettnek.

A köztartozásmentes adózói adatbázisban való szereplés ténye általánosan elfogadható a tartozásmentességet igazoló, jogszabályokon alapuló eljárásokban, azaz a felhasználó köteles elfogadni a nemleges adóigazolások bemutatása helyett.

Adóigazolás kiállítása az adózó számára akkor válhat szükségessé, ha:

- az adózó nem szerepel a köztartozásmentes adózói adatbázisban;
- az adózó szerepel a köztartozásmentes adózói adatbázisban, de nem jogszabályon alapuló eljárásokban kéri a tartozásmentesség igazolását (például: bankok, üzleti partnerek felé, vagy külföldi eljárásokban történő felhasználási céllal kért igazolások);
- speciális követelményeknek megfelelő tartozásmentességet kell igazolni (például harminc, hatvan, kilencven napon túli, hat hónapon túli, illetve egy éven túli tartozásmentességet);
- a felhasználó a tartozásmentességen túl további, az állami adó- és vámhatóság nyilvántartásában szereplő adat igazolását is kéri

(bevallásadatokkal, fizetési kedvezményre vonatkozó adatokkal bővített igazolások);

- az adózó álláskeresői járadék megállapításához kéri az igazolást.

Az adóhatóság nyilvántartásában szereplő, a tartozás megállapításával összefüggő adatok tekintetében kiadható igazolásoknak három fajtája van: az általános, a nemleges és a köztartozásmentes adózói minőségről szóló igazolás.

Az általános adóigazolás tartalmazza:

- az adózónak az igazolás kiadása napján vagy a kiadás iránti kérelemben megjelölt napon az adóhatóságnál fennálló adótartozását vagy annak hiányát;¹⁰⁶
- a behajthatatlanság címén nyilvántartott, de el nem évült tartozást;
- a kiállítás napjáig előírt valamely adónemre vonatkozó adatbejelentési, bevallási és adófizetési kötelezettség elmulasztását, ide nem értve azt, ha az adóhatóság által lefolytatott ellenőrzés a mulasztást feltárta, és az adózó a végleges megállapítások alapján keletkezett fizetési kötelezettségét teljesítette;
- a végrehajtásra vagy visszatartásra átadott köztartozásokat.

A *nemleges adóigazolás* igazolja, hogy az adózónak az igazolás kiállításának napján vagy az igazolás iránti kérelemben megjelölt napon az adóhatóságnál nyilvántartott tartozása, valamint végrehajtásra vagy visszatartásra átadott köztartozása nincs. Nemleges adóigazolást az adóhatóság kizárólag akkor ad ki, ha az adózó a tartozás megállapítását befolyásoló egyéb adókötelezettségeinek (például bevallási kötelezettségének) is maradéktalanul eleget tett.

Nemleges adóigazolás nem adható ki, ha az adózónak az igazolás kiadásának napján vagy a kérelemben megjelölt napon az igazolás kiadását előíró jogszabályban megadott adótartozása áll fenn, behajthatatlanság címén nyilvántartott, de el nem évült tartozása van, az esedékes bevallási kötelezettségét nem teljesítette, kivéve, ha az esedékes bevallási kötelezettség elmulasztását a lefolytatott ellenőrzés feltárta, és végleges megállapítást tett.

¹⁰⁶

Az adóigazolás kiadására irányuló eljárásban az adóhatóság által nyilvántartott adótartozás összegét – nettó módon számítva – csökkenteni kell az ugyanazon adóhatóságnál nyilvántartott túlfizetés összegével, ide nem értve a letétként nyilvántartott összeget.

Kiemelt szerepük van a közbeszerzéshez kapcsolódó kifizetés céljából kért adóigazolásoknak. Példaként: jogszabályban foglaltak szerint¹⁰⁷ a havonta nettó módon számított 200 ezer forintot meghaladó kifizetésnél az ajánlattevő az igénybe vett alvállalkozónak a teljesítésért – visszatartási kötelezettség nélkül – abban az esetben fizethet, ha az alvállalkozó az ajánlattevő rendelkezésére bocsátja a tényleges kifizetés időpontjától számított harminc napnál nem régebbi nemleges adóigazolást, az alvállalkozó a kifizetés időpontjában szerepel a köztartozásmentes adózói adatbázisban, vagy az ajánlattevő rendelkezésére bocsátja a köztartozásmentes adózói minőségről szóló igazolást. Az ajánlattevő az általános adóigazolás rendelkezésre bocsátása után az abban szereplő köztartozás erejéig visszatartja a kifizetést. Ha az általános adóigazolásban szereplő köztartozás ellenére az ajánlattevő elmulasztja a visszatartást, a kifizetés erejéig egyetemlegesen felel az alvállalkozót a kifizetés időpontjában terhelő köztartozásért. A visszatartási kötelezettség az általános forgalmi adóra nem terjed ki.

A *köztartozásmentes adózói minőségről szóló igazolás* tartalmazza az igazolás kiadásának napján vagy az igazolás kiadása iránti kérelemben megjelölt napon az Art.-ban előírt feltételeknek való megfelelést.¹⁰⁸

14.5.2. Jövedelemigazolás

A jövedelemigazolás a kiállítás napján fennálló állapotnak megfelelően adóévenként tartalmazza:

- az adózó által bevallott, illetve a munkáltatói, utólagos adómegállapítás, valamint a soron kívüli adómegállapítás útján meghatározott, összevontan és elkülönülten adózó jövedelmet;
- a jövedelem után keletkező személyi jövedelemadó, a különadóalap után a különadó, illetve az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulás (ekho) szerint adózott bevétel összegét és az ekhofizetési kötelezettséget.

Jövedelemigazolás kizárólag magánszemély részére állítható ki, meghatározott bevételek (például szja, ekho, egészségügyi hozzájárulás, eva, áfa,

¹⁰⁷ 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól

¹⁰⁸ Art. 260. § a)–f) pont

kata, szakképzési hozzájárulás stb.), adatszolgáltatások, illetőleg az utólagos vagy a soron kívüli adómegállapítás adatai alapján. Az adóhatóság a jövedelemigazolás kiadása során az adózó által benyújtott önellenőrzést (helyesbítést) is figyelembe veszi.

Arra az adóévre vonatkozóan, amelyben az adózó adónyilatkozatot nyújtott be, a jövedelemigazolás a családi kedvezménnyel nem csökkentett összevont adóalap és valamennyi bevallási kötelezettséggel járó külön adózó jövedelem együttes összegét, valamint az adózó személyijövedelemadó-kötelezettségét tartalmazza.

Ha az adózó az egyszerűsített vállalkozói adó (eva) alanya, a jövedelemigazolás adóévenként tartalmazza az evaalanyiság körében megszerzett összes bevételt és az ez után megállapított egyszerűsített vállalkozói adót. Az evaalapot nem képező jövedelemről (bevételről) az egyébként irányadó szabályok szerint állítja ki az állami adó- és vámhatóság a jövedelemigazolást.

Nem adható ki jövedelemigazolás, ha az adózó a személyi jövedelemadóról vagy az egyszerűsített vállalkozói adóról nem nyújtott be bevallást, illetve nyilatkozatban nem kérte a munkáltatói adómegállapítást. Ez alól kivétel, ha az adózó adóalapját és adóját utólagos, illetve soron kívüli adómegállapítással határozták meg.

Amennyiben az adózó által igazolni kért adóév vonatkozásában nem állnak az adóhatóság rendelkezésére a megfelelő adatok a jövedelemigazolás kiadásához, az adóhatóság az igazolás kiadását megtagadja.

14.5.3. Illetőségigazolás

Az adóhatóság a kiállítás napján fennálló állapotnak megfelelő illetőségigazolást állít ki

- az általános forgalmi adó visszaigénylése céljára,
- a kettős adóztatás elkerülésére aláírt egyezmény alapján történő illetőségigazolásra,
- egyéb célra (azzal a megkötéssel, hogy az egyéb célból vagy célmegjelölés nélkül benyújtott kérelmek nyomán kizárólag a név, az adóazonosító, a lakcím vagy a székhely tüntethető fel)

a belföldi illetőségről és a személyi jövedelemadóról szóló törvénynek a belföldi illetőségű természetes személyre, valamint a társasági adóról és az osztalékadóról szóló törvénynek a belföldi illetőségű adózóra vonatkozó rendelkezései alapján.

Az adóhatóság igazolást állít ki továbbá a belföldi illetőségről az általános forgalmi adó fizetésére kötelezett adózók kérelmére, a hozzáadottérték-adó típusú forgalmi adónak a viszonyosság elve alapján történő visszatérítéséhez.

Az illetőségigazolás tartalmazza:

- a természetes személy nevét; állandó vagy ideiglenes lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási helyét; adóazonosító jelét;
- az egyéni vállalkozó, jogi személy, egyéb szervezet nevét (elnevezését), székhelyét, valamint adószámát.

Amennyiben az adózó az illetőségigazolás kiadása iránti kérelmében az igazolás tárgyával összefüggő adatok igazolását is kéri (például: közösségi adószám, tevékenységek, telephelyek), akkor az igazolás ezen adatokat is tartalmazza.

A természetes személyek, adószámos magánszemélyek, gazdasági társaságok és egyéb szervezetek a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmények alapján kérhetik belföldi illetőségük igazolását. A kérelem benyújtásakor jelezni kell az egyezményes partner ország nevét. A kettős adózás elkerüléséről szóló igazolások kiállítása egyéb jogcím és a felhasználó nevének feltüntetése nélkül történik.

Az adóhatóság az igazolást a külföldi hatóság által rendszeresített nyomtatványon is kiállítja, ha a kérelmező a nyomtatványhoz csatolja annak magyar nyelvű szakfordítását. Nincs szükség szakfordításra, ha a nyomtatvány angol nyelvű, vagy ha a két- vagy többnyelvű nyomtatvány teljes körű angol nyelvű szöveget is tartalmaz.

Ellenőrző kérdések

1. Milyen feladatai vannak az adóhatóságnak az adatkezeléssel kapcsolatban?
2. Milyen elveket kell szem előtt tartania az adóhatóságnak az adatkezelés során?
3. Milyen titokfajtákat ismer? Soroljon fel legalább hármat!
4. Mi az adótitok?
5. Hogyan használhatja fel az adóhatóság az adótitkot?
6. Ismertesse az adóhatósági adatszolgáltatás típusait!
7. Mi az adóhatósági igazolás?
8. Milyen típusai vannak az adóhatósági igazolásoknak?